

1e Bijlage tot de 47e Vergadering der
Ned. Bot. Vereeniging, 27 Juli 1888.

V E R S L A G
V A N D E N
C O N S E R V A T O R
O V E R H E T
Vereenigingsjaar 1887—1888.

Daar ik wegens mijne reis naar Indië dezen zomer verhinderd was het gewone jaarlijksche verslag over den toestand van Herbarium en Bibliotheek uit te brengen, wordt dit bij deze gelegenheid aan de leden aangeboden. Groote verzamelingen ontving ik in dien tijd voor het Herbarium niet, al kan men niet zeggen dat het ontvangene van belang ontbloot is. De Heer Wakker stond aan de vereeniging de *Polygonum cuspidatum* S. et Z. af, door hem op de zomervergadering te Brielle vertoond en ook door de Heeren Kobus, van Eeden en Oudemans werden aan ons Herbarium eenige planten geschonken. Verder werd de collectie vermeerderd met de planten in den omtrek van Brielle, tijdens de zomervergadering, op onze gemeenschappelijke excursies bijeen gebracht.

Door mijne afwezigheid gedurende een groot deel van het jaar en de daaraan voorafgaande preperatieven zijn de werkzaamheden in het Herbarium zeer beperkt geworden.

Planten en boekwerken werden ter leen verstrekt aan de Heeren Giltay, Kobus en Suringar en het aan den Heer van Eeden ten vorigen jare geleende geslacht *Atriplex* terug ontvangen.

De Bibliotheek werd gedurende het tijdsverloop door geschenken enz. weer belangrijk uitgebreid. Toch staan wij er nog ver van af om te kunnen zeggen, dat zij is wat zij wezen moet. Dit blijkt ten duidelijkste uit eene, door Professor Oudemans en mij bewerkte, *Bibliographie der Nederlandsche Flora*, welke hierbij aan de Vereeniging wordt aangeboden. Ik vind daarin de volgende titels van werken, die nog ontbreken in onze bibliotheek en toch berichten over de Nederlandsche Flora bevatten. Misschien geeft deze lijst eenige der leden aanleiding om de lacunes aan te vullen.

LIJST VAN GESCHRIFTEN

welke berichten bevatten omtrent de Flora van Nederland en niet voorkomen in de Bibliotheek der Nederlandsche Botanische Vereeniging.

- Dodoens (R.), *Cruydeboek. In den welchen etc.* Antw. v. d. Loe. 1554—1563, 1581, 1590.
- *De stirpium historia commentariorum.* Antw. v. d. Loe. 1559.
- *Stirpium historiae Pemptades Sex.* Antw. 1583. fol.
- *Cruydtboek volgens zijn laatste verbetering.* Leyden 1608. fol.
- Lobel (M. de) *Plantarum seu stirpium historia.* Antw. Plant. 1576. fol.
- *Kruijdtboek ofte beschrijvinghe van allerlije gewassen; kruiden, heesters en gheboomten.* Antw. Plant. 1581. 2 Vol. fol.
- Ecluse (C. de l'), *Rariorum plantarum historia.* Antw. Motet. 1601. fol.
- Ray (J.), *Travels through the Low Contries, Germany, Italy and France, etc.* Lond. 1673, 1738.

Rosenthal (C. F.), Flora Belgica quam sub praesidio D. D. Car. Linnaei proposuit. Upsaliae. 1760. 4^o. 23 p. Dissertat. Inauguralis.

(Iterum edita in Amoenit. Acad. VI, 1768, p. 44—63).

Schwencke (M. W.), Kruidkundige beschrijving der in- en uitlandsche gewassen, welke hedendaagsch meest in gebruik zijn. 's Gravenhage, J. van Karnebeek. 1766. 8^o. 327 p. praef.

Berckhey (J. Le Franck van), De natuurlijke historie van Holland. 12 Deelen. 1769—1779. 8^o.

Houttijn (M.), Houtkunde, verzameling van in- en uitlandsche houten en derzelve benamingen in het hollandsch, hoogduitsch, engelsch, fransch en latijn. Icones lignorum exoticorum et nostratium ex arboribus, arbusculis et fruticibus varii generis collectorum, aeri incisae et coloribus nativos imitantibus inductae. Addita sunt eorundem lignorum nomina belgica, germanica, anglica, gallica et latina typis impressa. Amstelaed. Sepp. 1773. 4^o. 100. LVIII. p., 101. t. col. — Ed. II. 1791. — Suppl. 1795. — Ed. germanica. Nürnberg 1773—1798. (*Titel volgens Pritzel Thesaurus Literaturae Botanicae waarschijnlijk naar de 2^e Editie.*)

— — Afbeelding van In- en Uitlandsche Houten, zo wel van Boomen als Heesters, welke door de Liefhebbers der Natuurlijke Historie in hunne Naturaliën-Cabinetten, tot Vermaak en Nuttigheit, verzameld worden; volgens hunne Inwendige Hoedanigheid en Natuurlijke Koleuren, ook met de bygevoegde Hollandsche, Hoogduitsche, Engelsche, Fransche en Latijnsche Benaamingen, in 't Licht gegeeven.

(Icones Lignorum exoticorum et nostratium, ex arboribus, arbusculis et fruticibus varii generis collectorum, aeri incisae et coloribus nativos imitantibus inductae. Addita sunt eorundem lignorum nomine Belgica, Germanica, Anglica, Gallica et Latina, typis expressa.) Te Amsterdam, by Jan Christiaan Sepp, Boekverkooper. 1773, 4^o. XXIV Pl. met tekst. (*Titel volgens den Heer Abeleven, van de eerste Editie doch zonder auteursnaam.*)

Houttuyn (M.), Natuurlijke Historie of uitvoerige beschrijvinge der dieren, planten en mineralen, volgens het samenstel van den Heer Linnaeus. Met nauwkeurige afbeeldingen. Amsterdam bij de Erven Houttuyn, later bij J. v. d. Burgh & Zoon. 3 Deelen in 37 stukken. 1761 — 1785. 8°.

(Het 2° Deel. 1773—1783 bevat de Natuurlijke Historie der planten, waarin opgegeven wordt, welke planten inlandsch zijn.)

Gorter (D. de), Florae Belgicae supplementum alterum. Trajecti. 1777. 8°.

Ehrhart (F.), Meine Reise nach der Graffschaft Bentheim und von da nach Holland nebst der Retour nach Herrenhausen.

(F. Ehrhart, Beiträge zur Naturkunde. II. 1788. p. 73—166.

(Het eerst verschenen in het Hanöversisch Magazijn, 1783, Stück 12—18, en in het Nederduitsch vertaald in de Nieuwe Genees-Natuur- en Huishoudkundige Jaarboeken, IIIe deel, p. 97, IVe deel, p. 53. Bevat een aantal groeiplaatsen van Nederlandsche planten en op p. 153 eene lijst van 65 planten getiteld: Spicilegium Florae 7 Provinciarum Belgii foederatii.)

Hall (H. C. van) Responsio ad quaestionem botanicam etc.: Elaboretur historia et in ea accurata descriptio viginti ad minimum plantarum indigenarum in qua singulae partes ad legem regularum a Linnaeo in Philosophia Botanica propositarum a Willdenowo emendatarum sunt definienda. Amstelodami 1819, 4°, 40, p.

Miquel (F. A. W.) De Noord-Nederlandsche vergiftige gewassen. Met gekleurde platen. Amsterdam, G. C. Sulpke, 1836, 198 p. 30 pl. 8°.

Raffenau Delile (A.) Notice sur un voyage horticole et botanique en Belgique et en Hollande. Montpellier, 1838, 8°.

Hall (H. C. van) Neerland's Plantenschat of Landhuishoudkundige Flora, behelzende eene beschrijving der onkruiden, vergiftige en nuttige inlandsche planten en der in onzen landbouw gekweekte gewassen. Leeuwarden, G. T. N. Suringar, 1855, 332 p. 8°.

Staring (W. C. H.) De bodem van Nederland. De samenstelling en het ontstaan der gronden in Nederland, ten behoeve van het algemeen beschreven. (*Deel uitmakend van »Natuurlijke Historie van Nederland.»* Haarlem A. C. Kruseman. Deel I, 1856, 441 p, met een kaart en 7 platen. Deel II, 1860, 480 p. en 4 platen, 8°.)

(Bevat lijsten van Nederlandsche Plantennamen.)

Staring (W. C. H.), Zaklijst van Nederlandsche landbouwplanten en dieren. Haarl. 1861.

Staring (W. C. H.), Huisboek voor den Landman in Nederland. Haarl. 1862. Amsterdam G. L. Funke, 1868, 4°. VI, 1214 p.

Staring (W. C. H.), Naamlijst der Nederlandsche gewassen. (Alm. v. d. Ned. Lm. 1873.)

Hall (H. C. van), De Natuur en het Landleven, Haarlem A. C. Kruseman, 1873, 398 p.

Bisschop van Tuinen (K.), Nederlandsche planten. Beschrijving onzer akkerbouw-, tuinbouw-, boschgewassen en onkruiden, benevens een kort overzicht der voor de planten schadelijke en nuttige dieren. Amst. Scheltema en Holkema, 1874. 8°.

Roy (I. I. le), Plantentabellen. Sleutel tot de Flora van Nederland. Met afbeeldingen in den tekst. Eerste druk 1875. Tweede druk 1884, Deventer, Hulscher, XXVIII, 231 p.

Heukels (H.), Schoofflora van Nederland, bewerkt naar Otto Wunsche's Schulflora von Deutschland. Groningen, Noordhoff & Smit, 1883, LXIII, 368 p. kl. 8°.

Harting (P.), Het eiland Urk, zijn bodem, voortbrengselen en bewoners. Met een plaat, kaart en doorsneden. Utrecht, van Paddenburg & Co. 1853, 75 p. 8°.

Harting (P.), De bodem onder Amsterdam onderzocht en beschreven. Met 4 platen. (*Inst. Verh.*, (3) V, 1852 p. 73—232.)

Schwencke (M. W.), Loci natales quarundam Plantarum circa Hagam Comitum crescentium.

(Edita in De Gorter, Flora Belgica, 1767, 8 p)

- Hondius (P.)**, *Dapes inemptae of de Moufeschans enz.* Leiden, Daniel Roels, XXI, 534 p. 1624. 8°.
- Lejeune (A. J. S.)**, *Flore des environs de Spa, ou distribution selon le système de Linnaeus des plantes qui croissent dans le département de l'Ourte et dans les départements circonvoisins.* Liège, Duvivier, 1811—13. 8°. — I, 1811, 254 p. — II, 1813, 350 p.
(Vermeldt groeiplaatsen van planten uit de omstreken van Maastricht.)
- Lejeune (A. J. S.)**, *Revue de la Flore des environs de Spa—Liège*, Duvivier, 1824, VIII, 264 p. 8°.
(Vermeldt groeiplaatsen van planten uit de omstreken van Maastricht.)
- Dumoulin (L. J. G.)**, *Guide du Botaniste aux environs de Mastricht, ou indication des phanerogames et des cryptogames vasculaires croissant spontanément dans ces environs.* Mastricht, Ch. Holleman, 1868, 164 p. 8°.
- Vos (A. de)**, *Végétaux exotiques à la montagne Saint-Pierre lez Mastricht. (Etude sur la naturalisation de quelques.)*
(Bullet. de la Soc. Roy. d. Bot. de Belg. IX, 1870, p. 322—346.)
- Bru man (H.)**, *Index stirpium quae prope Zwollam in Transisalaniam nascuntur.* Zwollae, Ex-officina Gerhardi Tijdeman typographi, 1662.
- Hall (H. C. van)**, *De planten der provincie Groningen.*
(Bijdragen tot de kennis van den tegenwoordigen staat der provincie Groningen. Uitgegeven door de commissie voor de statistieke beschrijving der provincie Groningen. I, p. 355—376. Groningen, Erven C. M. Bolhuis Hoitsema. 1860.)
- Meese (D.)**, *Het XIX Classe van de Genera plantarum Linn. (Syngenesia) opgeheldert en vermeerdert. Accedit: Beschrijving van een zonderlinge zeeplant.* Leeuwarden, Chalmot, 1761, IV; 152, p. 8 t 8°.
- Schwencke (M. W.)**, *Verhandeling over de ware gedaante, aard en uitwerking der Cicuta aquatica, Gresneri of groote waterscheerling etc.* 's-Gravenhage, Gaillard, 1756, 54 p. 4 t. 8°.

- Vorm** (H. van der), *Atriplex salsum* vulgo dictum soutenelle; essentia, viribus et operationibus suis primo descriptum. Amsterd., typis a. Wäesberghe, 1661, 94 p. c. praef 12^o.
- Cannegieter** (H.), *Dissertatio de Brittenburgo matribus brittis, britannica herba, brittia Procopia memorata brittanorumque antiquissimis per Galliam et Germaniam sedibus. Huic accedunt ejusdem Notae atque observationes ad Abrahami Muntingii dissertationem historico-medicam de vera antiquorum herba britannica.* Hagae comitum, 1734, 179 p. praef. ind. 4^o.
- Miquel** (F. A. W.) *Elodea canadensis Rich. acclimatisée dans les eaux d'Utrecht.* Journ. de Bot. Neerl. 1861, p. 29—36.
- Milde** (I.), *Bryologia Silesiaca. Laubmoos-Flora von Nord- und Mittel-Deutschland mit besondrer Berücksichtigung Schlesiens und mit Hinzunahme der Floren von Jütland, Holland, der Rheinpfalz, von Baden, Franken, Böhmen, Mähren und der Umgegend von München.* Leipzig, Felix. 1869, IX, 410 p. 8^o.
- Junius** (H.), *Phalli ex fungorum generi in Hollandiae sabuletis passim crescentis descriptio et ad vivum expressa pictura.* Delphis apud Herm. Schinckel, 1564, 12 p. 4^o. min. Andere uitgaven: Leiden, 1601; Dordrecht 1612.
- Sterbeeck** (F. van), *Theatrum Fungorum Antwerp.*, Jos. Jacobs, 396 p. 4^o. Met opdracht, verzen, portret enz.
- Hartsen** (F. A.), *Liste provisoire des Fonges supérieurs qui croissent dans les Pays-Bas du Nord, servant de continuation au Prodromus Florae Batavae. Précédé d'un avis aux abonnés de la Flora Batava.* Utrecht, L. E. Bosch et Fils, 1864, 14 p. 8^o.
- Harting** (P.), *De magt van het kleine, zigtbaar in de vorming der korst van onzen aardbol, of overzigt van het maaksel, de geographische en de geologische verspreiding der polyphen, der foraminiferen of polythalamiën en der kiezelschallige bacillariën of diatomeën.* Utrecht, van Paddenburg & Co. 1849, 218 p. 8^o.

(Bevat p. 208—213 eene lijst van Diatomeën van den bodem van Nederland.)

Behalve deze zijn er nog talrijke bijdragen in het Tijdschrift van Natuurlijke Geschiedenis en Physiologie, in de verslagen der Koninkl. Acad. der Wetenschappen, in Sempervirens en vooral in het Album der Natuur.

De opstellen in het laatste tijdschrift schijnen mij van zooveel belang dat het bepaald noodzakelijk is, daarvan een volledige serie te bezitten.

Na de uitgave der Bibliographie ontving ik nog mededeeling van de titels van eenige oudere werkjes, evenzeer op onze Bibliotheek ontbrekende, waarin over de Flora van Nederland gehandeld wordt. ¹⁾

Westerhoven (Jan van), Den Schepper verheerlijkt in de Schepselen of te Choorgesang enz. 1685.

Valk (Jacobus van der), Noordwijtsche Arkadia in dichtmaat uitgebreid, 1758.

(Duinplanten.)

Loosjes (A.), Hollandsch Arkadia, 1804.

(Lijst van planten in de duinen en bij Haarlem.)

Heyman Jacobsz. (H. I.), Den cleijnen Herbarius of te Cruyt-Boecxken, enz. t' Amsterdam bij Frans Pels 1632, andere edities 1600, 1602, 1603, 1604, 1640, 1696.

(Groeiplaatsen bij Haarlem.)

Aengelen (P. v.), Herbarius, Kruyt en Bloemhof, t' Amsterdam 1663.

(Groeiplaatsen bij Alkmaar.)

Vervolgens vond ik nog de volgende verhandeling:

C. G. C. Reinwardt, Proeve eener geographische beschouwing der Flora van Holland. Aanteekeningen uit de nagelaten papieren van den Hoogleeraar. (*Tuinbouw Flora III* 1856. p. 323.)

en:

¹⁾ Deze titels werden door den Heer Krelage, student te Amsterdam, aan Prof. Oudemans opgegeven.

Afbeeldingen der Artsen y-gewassen met derzelver Nederduitsche en Latijnsche beschrijvingen. Bewerkt door D. L. Oskamp Doctor in de Geneeskunde en Wijsbegeerte, te Amsterdam, naar Zorn, Icones Plantarum Medicinalium, Nürnberg Rassic. Te Amsterdam bij J. C. Sepp en Zoon, 6 deelen met 600 gekleurde platen. Het 1^e deel verscheen in 1796 het 6^e deel in 1800.

(Bevat zeer goede afbeeldingen van geneeskrachtige en toen ter tijd voor geneeskrachtig gehouden inlandsche planten.)

Eindelijk verschenen kort na de voltooiing van het manuscript, (Maart 1886):

J. D. Kobus, Flora van Wageningen en aangrenzende gemeenten. Wageningen. A. Ophorst. 1886.

F. W. van Eeden, Onkruid.

Met deze werkjes en de bijdragen in het Ned. Kruidk. Arch. en een tiental inmiddels verschenen afleveringen van de »Flora Batava» is voor zoover mij bekend de Bibliographie der Flora tot nu toe compleet. Voor verdere opgaven houd ik mij zeer aanbevolen, daar ik deze geregeld in mijn jaarverslag wensch op te nemen.

LIJST

der boeken en tijdschriften voor de Bibliotheek der Nederlandsche Botanische vereeniging ontvangen gedurende het Vereenigingsjaar 1887—1888.

Van de Holl. Maatschappij der Wetenschappen te Haarlem:

Archives Neerl. Tom. XXII, Harlem 1887—88.

Van Prof. W. F. R. Suringar:

Catalogue des Orchidées cultivées au Jardin Botanique de l'Université à Leide, Jan. 1888.

Van Dr. J. M. Janse:

De medewerking der mergstralen aan de waterbeweging in het hout. Academisch proefschrift, Leiden 1885.

Die Mitwirkung der Markstrahlen bei der Wasserbewegung im Holze. (Jahrb. für Botanik Band XVIII).

De groei van de bloembladeren van *Cypripedium caudatum* Lindl. en van *Uropedium Lindenii* Lindl. (*Moandblad voor Natuurwetensch.* 1887. N^o. 3).
Plasmolytische Versuche an Algen. (*Bot. Centr. Blatt* Band 32 N^o. 1. Jahrg. 8 (1887) N^o. 40.

Van Dr. J. G. Boerlage:

C. A. J. A. Oudemans en J. G. Boerlage. Bibliographie der Flora van Nederland. (*Algemeene Aardrijkskundige Bibliographie van Nederland. Tweede deel. Natuurkundige gesteldheid.*)

Van den Directeur van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg:

Annales du Jardin Botanique de Buitenzorg. Vol. VII. 1^o. Partie 1887.

Van Prof. Julius MacLeod te Gent:

De verspreiding der planten. (*Nederl. Museum* 1887. 2e Deel. Gent 1887.)

Van le Ministère de l'Agriculture de la Belgique:

Actes du congrès international de Botanique et d'Horticulture d'Anvers. Gand 1887.

Van la Société Française de Botanique:

Revue de Botanique. Bulletin Mensuel. Tom. V N^o. 60, T. VI. N^o. 61—72. Arch. 1887—1888.

Van die Kais. Leopold. Carol. Deutsche Acad. der Naturforscher:

H. Engelhardt, Die Tertiärfloora des Jesuitengrabens bei Kundralitz in Nord-Böhmen. Ein neuer Beitrag zur Kenntniss der fossilen Pflanzen von Böhmen. Halle 1885. (*Nova Acta Bnd. XLVIII N^o. 3*)

Dr. Hegelmaier, Untersuchungen über die Morphologie des Dikotyledonen-Endosperms. Halle 1885. (*Nova Acta Bnd. XLIX N^o. 1*)

A. Feist, Ueber die Schutz Einrichtungen der Laubknospen dicotyler Laubbäume während ihrer Entwicklung. Halle 1887. (*Nova Acta Bnd. LI. N^o. 5.*)

R. Friebel, Ueber Oelbehälter in Wurzeln von Compositen. Halle 1885. (*Nova Acta Bnd. L. N^o. 1.*)

N. Wille, Beiträge zur Entwicklungsgeschichte der physiologischen Gewebesysteme bei einigen Florideen. Halle 1887. (*Nova Acta Bnd. LII. N^o. 2.*)

Van die Naturforschende Gesellschaft zu Halle:
Bericht über die Sitzungen von 1885 und 1886.

Abhandlungen Bnd. XVI. Heft 4. Halle. 1886.

Van die K. Sächsische Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig:

Berichte über die Verhandlungen Mathematisch Phys. Classe. 1886. Suppl.

Berichte über die Verhandlungen Mathem. Phys. Classe. 1887. I—II. Leipzig. 1888.

Van der Naturhistorisch. Verein der preuss. Rheinlande und Westphalen:

Verhandlungen, Jahrg. 43, 2^o Hälfte. Bonn. 1886.

Verhandlungen, Jahrg. 44, 1^o Hälfte. Bonn. 1887.

Van die Oberhessische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde:

25^o Bericht. Giessen 1887.

Van die Schweizerische Naturforschende Gesellschaft (Société Helvétique des Sciences Naturelles):

Actes de la 69^o Session. Comptes Rendus 1885—1886. Genève 1886.

Verhandlungen der 70^o Jahresversammlung: Jahresbericht 1886/1887. Frauenfeld 1887.

Van das K. K. Naturhistorische Hofmuseum in Wien:

Annalen Bnd. II. N^o. 3—4 (1887.) Bnd. III. N^o. 1—2 (1888.)

Van Kong. Danske Videnskabernes Selskab i Kjöbenhavn:

- Eug. Warming, Familien Podostemaceae. Kjöbenhavn 1881—1882. (*Twee verhandelingen uit: Vidensk. Selskab Skr. 6 Raekke. Afd. II. 5.*)
- Van the Royal Society of Edinburgh:
 Proceedings. Sessions (1883—1886.)
 List of Members etc. 1887.
- Van the Smithsonian Institution:
 Annual Report 1885. Part. I. Washington 1886.
- Van the U. S. of North America Geological Survey:
 Annual Report 1884—1885. Washington 1886.
- Van the Academy of Natural Sciences of Philadelphia:
 Proceedings 1886. Part. III. — 1887. Part. I—III.
- Van the Canadian Institute of Toronto:
 Proceedings Vol. V. Fasc. 1—2. 1887—1888.
 Annual Report, Session 1886—1887. Toronto 1888.
- Van the California Academy of Sciences:
 Bulletin. Vol. II. N^o. 6—8. 1887—1888.
- Van het Nationaal Museum te Rio Janeiro:
 Archivos. Vol. VI. Rio Janeiro 1885.
-